

Občané v Čáslavi a Statenicích prosadili v místních referendech větší odpovědnost svých obcí

21.10.2025 - | Transparency International ČR

Spolu s volbami do Poslanecké sněmovny rozhodovali obyvatelé obcí Statenice a Čáslav v prvním říjnovém týdnu i o otázkách v místních referendech. V obou územně samosprávných celcích se stal výsledek referenda závazným. Transparency International ČR (TI) se do těchto referend aktivně zapojila svou expertízou.

Občané v Čáslavi odhlasovali konec rozšiřování skládky

Hlavním tématem čáslavského referenda se stala místní skládka. Tu provozuje odpadová společnost AVE CZ, která je v současnosti stíhaná pro podvod z krácení daní ve výši 3,7 miliardy korun, protože několika obcím neplatila tzv. skládkovné.

Na praktiky AVE CZ v TI dlouhodobě upozorňujeme. Společně s vedením obce Čáslav se naše protikorupční organizace navíc podílela na předání informací orgánům činným v trestním řízení, na jejichž základě policie v srpnu 2022 zahájila trestní stíhání této firmy.

Po oznámení konání referenda spustila odpadová společnost kampaň s cílem zvrátit výsledek ve svůj prospěch. Krátce před stanoveným termínem konání obdržela obec od firmy návrh, ve kterém se zavazuje k výstavbě tzv. Re-use centra, nové komunikace, a dokonce i odpustit občanům poplatky spojené se svozem komunálního odpadu.

To vše v případě, že obsahové otázky referenda nebudou schváleny a AVE CZ bude moci v obci dále provozovat svůj skládkový byznys.

„Vzhledem k tomu, že se spolu s blížícími sněmovními volbami budou souběžně konat v některých obcích i místní referenda, tak chceme připomenout a sdílet naši oceňovanou „Kuchařku místního referenda“.

□ <https://t.co/JEM6tz95hS> pic.twitter.com/yEcX8Iz0Ya

— Transparency International (TI) (@Transparency_CZ) June 20, 2025

I přes tento zjevný nátlak se občané desetitisícové obce, ve které účast v referendu dosáhla takřka 60 %, vůči rozšiřování skládky jasně vymezili. Přes 70 % hlasujících se vyslovilo proti rozšiřování skládkování odpadu a namísto toho požadují po obci změnu územního plánu a větší odpovědnost při vymáhání nároků, které městu ze skládkování odpadu vznikají.

„V TI kvitujeme, že i přes agresivní a na hraně zákona vedenou kampaň společnosti AVE CZ přišlo k referendu tolik občanů, že je jeho výsledek závazný. Zároveň se jedná o silné a přesvědčivé sdělení, které vedení obce jasně ukazuje, jak v otázce místní skládky dále

postupovat,” říká právník TI Kryštof Doležal.

Místní referendum by mělo primárně představovat platformu pro komunikaci mezi politickou reprezentací a občany, jejímž prostřednictvím je zjišťován jejich názor a vůle ve vztahu ke konkrétní věci, která se jich přímo dotýká. Odpovědná politická reprezentace by proto k místnímu referendu neměla a priori přistupovat negativně a jeho realizaci by neměla klást překážky. Bohužel realita ukazuje, že obecní samospráva často místní referendum bojkotuje, a navíc dokáže být při kladení překážek ve snaze zabránit jeho konání velmi kreativní. Více se také dozvíte v publikaci TI Kuchařka místního referenda.

Stateničtí chtějí rozvoj obce, ale ruku v ruce s občanskou vybaveností

Ve Statenicích musel konání referenda povolit svým verdiktem z dubna 2025 až Krajský soud, a to na poněkolkáté.

Občanům, kteří se skrze lidové hlasování pokoušeli zvrátit nestandardní smlouvu, jež zcela zjevně poškozuje zájmy obce a kterou zastupitelstvo municipality uzavřelo netransparentním způsobem, bránilo ve vysání referenda přímo vedení obce.

To se v jednu chvíli dokonce pokoušelo signatáře podporující vyvolání referenda přemlouvat k tomu, aby svůj podpis z žádosti stáhli.

Na otázku, zda má obec Statenice učinit veškeré možné kroky pro to, aby v rámci developerského projektu vznikla v obci adekvátní občanská vybavenost (zejména základní škola), se kladně vyjádřilo téměř 65 % oprávněných osob.

„Příklad Statenic ukazuje, proč mají místní referenda smysl. Právě možnost vyjádřit se k záležitostí, které občané vnímají odlišně než zástupci vedení obce, představuje klíčový prvek lokální samosprávy. Výsledek referenda přitom podtrhuje potřebnost jeho konání, neboť občané jednoznačně rozhodli, že s dosavadním postupem obce nesouhlasí. Právě ta se jim přitom v hlasování samotném snažila zamezit,” uvádí Kryštof Doležal.

I zde se tak soudem povolené referendum při 62% účasti stalo platné a jeho výsledek je pro obec závazný.

„Místní referenda představují způsob, jak propojit konkrétní zájmy občanů s jejich leckdy z jiných důvodů zvolenými zástupci. Pokud je kampaň k nim vedena korektně, a pokud směřují k řešení reálných problémů občanů či ke zlepšení prostředí v obci, představují jednoznačně pozitivní součást přímé demokracie na lokální úrovni,” uzavírá.

Projekty a kauzy: Nekalé praktiky firmy AVE CZ v odpadovém byznysu za miliardy

<https://www.transparency.cz/obcane-v-caslavi-a-statenicich-prosadili-v-mistnich-referendech-vetsi-od-povednost-svych-obci>